

06
10

38169

Проф. ІВАН ОГІЄНКО

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Коротка історія культурного життя
українського народу

8279
6438

*

~~18824~~

Курс, читаний в українськiм народнiм унiверситетi

*

З малюнками і портретами
українських культурних діячів

Львів. Бібліотека
АН УРСР

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ
КАТЕРИНОСЛАВ — ЛЯЙПЦІГ

1 9 2 3

Printed in Germany.

Зміст цієї книжки.

I. Українська культура за давні віки. 1. Вступ ст. 3. Шлях життя українського народу 4. Територія України 5. **II.** Українська пісня 5. Наша пісня на Москві 6. Вплив українського церковного співу на московський 7. Українські співаки на Москві 7. Думи козачі 9. **III.** Український орнамент 10. Одіж 12. Будівництво українське 12. Українське право і вплив його на Москву 16. Українська церква 17. Українське письмо 18. Тепер вся Росія пише українським письмом 20. Оздоба книжок 21. **IV.** Оригінальність народу вкраїнського 21. В мові одбився дух народу 22. Українська мова 22. Богатство цієї мови 22. **V.** Давня українська література 24. Початок нашої літератури 24. Стара політична назва нашого народу 24. Нашу назву *Русь* взяла Москва 25. Давню літературу нашу приточили до московської 25. Давні пам'ятки української літератури 26. Остромирова Євангелія — українська пам'ятка 27, думки про це проф. Н. Волкова 27. Найдавніші українські письменники 28. Початок культурної праці українців на Москві 29. Українська культура була значно вища од московської 29. **VI.** Культурний рух на Україні в XVI—XVII вв. 30. Литовська доба 30. Академія Острожська 31. Острожська Біблія 31. Церковні братства 31. XVII вік 32. Свідокство Павла Алепського про українську культуру XVII віку 32. Свідокство Якова Кам'янчанина 33. **VII.** Культура XVII-го віку 34. Книжки на Україні 34. Полемічна література 35. Західна культура на Україні 35. Навчання по закордонах 35. **VIII.** Українська література XVI—XVII віків 37. Переклади св. Письма на вкраїнську мову 41. Зразки перекладів 42. **IX.** Українська лірика 46. Драма 47. Вертеп 49. **X.** Українська наука XVI—XVII віків 50. Українське лінгвістичне вчення 50. Київська Академія 52. На Україну їдуть навчатись із всього слав'янського миру 52. Заслуга нашої Академії 54. Українські філософи 55. Друкарні на Україні 56. Шкільні підручники 57.

II. Вплив української культури на московську. **XI.** Стара московська культура була значно нижчою од української 59—67. **XII.** Українці на Москві 67 Вони там бажані люде 69. Українці заклали першу школу на Москві 70. Вони вкрили все московське царство 72. Книжки наші поважали 73. Їх перекладають на російську мову 75. **XIII.** Українські книжки на Москві 71. **XIV.** Вплив України одбився на всім житті московським 75. Українські ремесники 76, купці 76. Українці заносять свою „німецьку“ одіж на Москву 76. Одіж українських співаків осталась ще й досі по всій Росії 79. Українська вимова по церквах 79. Переймають все од українців 79. Вплив нашої друкарської справи на московську 80. У нас вчать чорнило робити 80. Український вплив в будівлі та малюванні 80. **XV.** Український вплив на московську

літературу 82—87. Українці завели проповідь на Москві 82, почали нову літературу 83, дали переклади з західної літератури 83, заклали театр на Москві і по всій Росії 84, занесли туди вертеп 86, научили писати вірші 86, тонічний розмір і наука про 3 штилі на Вкраїні були ще до Ломоносова 87. **XVI.** Українці завели систему орфографії на Москві 87, граматичну термінологію дав Смотрицький 88, як українці учили про *ѣ* 89, протести проти правила: „пишть *ѣ*, де вкраїнці кажуть *і*“ 90. **XVII.** Український вплив в XVIII віці 91. Українці завели Академію в Москві 92, професорами були українці 92. На вищих духовних посадах по всій Росії сиділи тільки українці 92. Височайший наказ, що на архієреїв можна висвячувати й москалів 93. **XVIII.** Українці заводять школи по всій Росії 95. Українці—найкращі педагоги 95, 98, їх кличуть в школи в Росію 95. Українці—екзаменатори ставлеників 96. Українці записали народні школи по Росії 97. Українці заклали школи в Сербії, Болгарії 99, Юрко Гуць 99. Українці дали Росії шкільні книжки 99. **XIX.** Українці на службі в посольським приказах 100. Українці заводять місії 101. Служать по закордонних місіях 101, ідуть в медико-хірургічну академію 101. Катехизис віри на Москві дали українці 102. Церковні книжки перевіряли вони ж 103, вони ж видали Біблію 1751 р. 103. **XX.** Українці багато працювали над утворенням нової московської літературної мови 104. Українські сліди в московській літ. мові: *е* замість *ѣ* 104, *h* замість *g* 105, *ea* замість *ee* 106, українська вимова пішла в життя 106. Українці утворили національне московське співання: Бортнянський, Березовський, Ведель 107. Така „прогонних“ українцям на Москву 108. Висновки про український вплив 109.

III. Українська культура XIX-го віку. **XXI.** Українська література XIX віку 111. Переклади українських творів на московську і світові мови 113. **XXII.** Українська народня творчість 117. Драма 120. Українці—московські письменники 120. **XXIII.** Українські вчені XVIII віку 121 і XIX віку 124. Українська преса 124. **XXIV.** Демократичність українського життя 125 і літератури 127.

IV. Тернистим шляхом (про кривди народів вкраїнському). **XXV.** Тернистий шлях нашої культури 130. „Національна гордість“ великоросів 131. Українці ставили себе високо 132. **XXVI.** Українці—революціонери на Москві 134, їх прозивають там еретиками 135. Українців на Москві перехрещували 136. Чи можна українця пустити в московську церкву 137. **XXVII.** Заборона українських книжок на Москві 138. Ворог українців, патріарх Іоаким 139. Українські книжки палять 141. Проте книжки українські все сунуть на Москву 141. **XXVIII.** Русифікація України до Петра I 142, за Петра 143, Петро зводить в світла козаків 144. Павло Полубок і його доля 144. **XXIX.** Історія кийвського друку 148—163. Лавреське друкарство 149. Перша кийвська книжка 150.

Боротьба Лаври з Москвою за волю свого друку 152—163. **XXX** Русифікація України за цариці Катерини 163. Руйнування України 165. **XXXI**. Катерина завела кріпацтво на Україні 165. Протест В. Калниста 166. **XXXII**. Руйнування шкіл на Україні 168. **XXXIII**. Русифікація шкіл на Україні 172. Помічники Катеринини—Гавріїл Кременецький 172 та Самуїл Миславський 173. Русифікація Київської Академії 174. Заведення російської вимови на Україні 174. **XXXIV**. Історія української церкви 177—192. Вільне життя нашої церкви 178. Духовенство українське скося поглядало на Москву 179, тому воно довго не хотіло йти під Москву 180. Московські порядки в українських єпархіях 186. Як забрали волю української церкви 187—192. **XXXV**. Катерина однімає церковні землі на Україні 192. Арсеній Мацієвич 193. **XXXVI**. Руйнування церковного життя на Україні 192. **XXXVII**. Зруйнована Катериною Україна 201. Марні сподівання 203. В. Калнист в Берліні 204. **XXXVIII**. Руйнування української культури за ХІХ вік 205. Рух одродження 205. Початки нових утисків 206. **XXXIX**. Український рух перед великою волею 207. „Сепаратисти“ 209. Кінець руху 209. **XL**. Валуєвський погром 1863 р. Плата за русифікацію 212. **XLI**. Погром 1876 р. і Юзефовичів закон 214. **XLII**. Погром 1881 р. Циркулярний дощ на Україні 217. **XLIII**. Революція 1905 р. 218. Столипин 219. **XLIV**. Мортиролог український 220. Пильнування цензури 220. Українцям заборонили писати свої книжки 220, читати доклади 222, проповіді 222, заборонили пісню 222, гнали театр 223, забороняли паніхіди 223. **XLV**. „Обход закона“ 225. Українські вчені засіли за оповідання 225. Назви улиць в Києві 227. Українців гнали не законом, а циркулярами 227. **XLVI**. Історія постанови пам'ятника Богдану Хмельницькому в Києві 228—232. **XLVII**. Наслідки руйнування України 233. Українці тягнуть в Австрію 233. Непорозуміння в судах 234. Руйнування душі 236. **XLVIII**. Московське громадянство і руйнування України 237. **XLIX**. Українська мова 239. Вага її в національнім житті 239. Напади на нашу мову 240. Нашу мову звуть польською мовою. 241. Що казали про нашу мову Ломоносов 242, Катерина 243, Каченовський 243, Греч 244. Українська мова — „иностранный“ мова, варварський язык 245. **L**. Українська мова—самостійна мова 245. Думки про це Гуманського 246, Бандтке 246, Левшина 247, Вактиш-Каменського 247, Срезневського 247, Шлейхера 249, Шафарика 249, Миклошича 249, Лавровського 249, Корша 249. **LI**. Коротка історія української мови 250. **LI**. „Спорь южань съ сѣверянами“ 254. Початок сперечки 255. Гіпотеза Погодина 256. Гіпотеза Соболевського 258. Мова наша язык чи нарічча 261. „Мужича мова“ 262. Тернистим шляхом 263. Показчик власних призвищ в книжці ст. 265. Показчики літератури в книжці ст. 264.

